

Разпредѣление на селищата и населението у насъ въ връзка съ надморската височина

Отъ

Игнатъ Пенковъ

Възникването и развитието на всѣко селище се влияе отъ редица географски (физикогеографски, биогеографски и антропогеографски) фактори, които иматъ едно или друго проявление. Единъ отъ най-важнитѣ географски фактори е надморската височина на селищата, понеже тя отъ своя страна въздействува върху промѣната на климата, напояването, растителността, пѣтищата и т. н., а чрезъ тѣхъ и върху възможноститѣ за преуспѣването на едно селище.

Още преди 33 години (1906) покойнитѣ професори по география А. Иширковъ и Ж. Радевъ, (вториятъ тогава е билъ асистентъ), се спиратъ върху поселищно-географското значение на надморската височина на нашитѣ селища¹⁾. Днесъ следъ малко повече отъ три десетилѣтия ние наново се връщаме върху поселищнитѣ отношения въ връзка съ надморската височина. Презъ изминалитѣ години нашето отечество претърпя важни териториални промѣни²⁾, които отъ своя страна донесоха намаление на селищата въ пояса на височина отъ 0-200 м. и увеличение на тия въ пояса на височина надъ 500 метра. Отъ друга страна голѣмиятъ културенъ и стопански напредѣкъ въ страната ни стана причина да се развиятъ и видоизмѣнятъ до голѣма степенъ нашитѣ селища.

Ето защо, необходимо е да се разгледа наново разпредѣлението на селищата и тѣхното население по пояси на височина. Споменахме, че надморската височина съ увеличението си промѣня другитѣ географски фактори. На първо мѣсто тя се отразява върху климата. Последниятъ упражнява едно

¹⁾ А. Иширковъ и Ж. Радевъ — Нашитѣ селища въ свръзка съ тѣхната надморска височина (Сп. Бѣлг. Иконом д-во, год. X, 1906, кн. 1. София) стр. 3.

²⁾ Следъ войнитѣ презъ 1912 и 1913 г. съ Букурещкия миръ ние отстъпихме на Румъния равна Южна Добруджа, 7,695·8 кв. клм., а придобихме отъ Турция 23,187·2 кв. клм. (повече планинска земя). Следъ спогодбата съ Турция въ 1915 година придобихме по течението на р. Марица 2,587·6 кв. клм., като пространството на царството се увеличава на 114,424·5. Съ мирния договоръ въ Ньойи (1919 г.) отстъпихме на Югославия 2,566·3 кв. клм. и на Гърция 8,712 кв. клм. и останахме въ двѣшнитѣ ни граници 103,146·2 кв. клм.

(Срв. Ж. Радевъ. — Царство България, Географско положение, граници и повърхнина, Статистически годишникъ, година 1923—1924).

важно въздействие върху човѣка, който не може да живѣе тамъ, гдето нѣма една опредѣлена минимална температура и влажностъ. Тамъ гдето липсва вода или пъкъ топлината е недостатъчна човѣкъ може да пребивава временно и не може на такива мѣста да се строятъ трайни селища (напр. каракачанскитѣ селища). Малкото протежение въ географска ширина на нашата страна обуславя неголѣмото различие въ климата ѝ¹⁾. Отъ по-сжщественно значение за създаване на климатични области въ България сж нейнитѣ планини. Страната ни е почти толкова равнинна, колкото и планинска. Директорътъ на Метеорологическия институтъ г. Киро Кировъ пише: „Нейнитѣ планини (на България, б. н.) които раздѣлятъ и пресичатъ страната главно въ посока изтокъ-западъ съ своята сравнително голѣма надморска височина измѣнятъ значително климатичния образъ на България, като създаватъ области съ типиченъ високъ планински климатъ, а сжщевременно служатъ и като климатична граница на равнинитѣ“²⁾ Понеже срѣдната надморска височина на България е 480 м¹⁾, то нейната срѣдна годишна температура редуцирана на тази височина ще бжде около 10⁰²⁾. Ако си послужимъ съ температурнитѣ градиенти на Ст. Стайковъ³⁾, който прави разлика между мѣстата съ по-малка или по-голѣма отъ 500 метра надморска височина, а именно: 0-500 м. = 0.48° и надъ 500 м. височина 0.6° и изчислимъ температурата въ височина ще добиемъ следнитѣ резултати. Срѣдната годишна температура при морето (0 метра) е 12.3°, на 200 метра 11.34°, на 500 м. — 10°; 700 м. — 8.8°; 1000 м. — 7° и на 1500 м. — 4°. Ясно е, че съ увеличението на височината температурата намалява. Това е решаващъ факторъ за възникването и развитието на селищата. А. Иширковъ и Ж. Радевъ пишатъ за промѣнитѣ при увеличение на надморската височина макаръ и кратко: „Когато едно мѣсто лежи по-високо, въздуха надъ него бива по-рѣдъкъ и за това неговитѣ въздушни пластове се стоплятъ по-малко, а земята изстива по-бързо“⁴⁾. Въ резултатъ на тия процеси е промѣната на климата въ вертикално отношение. Климатътъ съ умѣрени температури и влажностъ, какъвто е у насъ (съ колебания въ височина) е винаги приятенъ и лесно поносимъ; той е топълъ презъ интервали отъ време и се характеризира съ чувствителни измѣнения презъ сезонитѣ.

¹⁾ България лежи между 40°12'48" и 44°012'30" с. ш.

²⁾ К. Кировъ, Приносъ къмъ изучаване планинския климатъ въ България — Изв. Бълг. геогр. д-во, кн. I, стр. 198, 1933 год.

¹⁾ Ж. Радевъ, посоч. съч., стр. 9.

²⁾ К. Кировъ — Климатична скица на България, Сб. Б. Ак. Н. г. XXV, София, 1929 стр. 9.

³⁾ Пакъ тамъ, стр. 15.

⁴⁾ Посоч. съч., стр. 3.

Другъ важенъ факторъ, който влияе върху броя на селищата, тѣхната гжстота и население сж земноповърхнитѣ форми¹⁾. Тѣ оказватъ въздействие косвено чрезъ промѣнитѣ които могатъ да упражнятъ върху климата и направо върху самитѣ селища. Високитѣ равнини (плата) сж нагледъ удобни мѣста за заселване, но тѣ сж неблагоприятни, понеже въ височина въздухътъ се разрѣдва, намалява въ него количеството на кислорода, а и студътъ се увеличава. Въ Швейцария само 5% отъ населението живѣе въ пояса на височина надъ 1000 метра²⁾. Въ Алпитѣ постояннитѣ селища достигатъ до 1600—1700 метра, а рударскитѣ селища до 2300—2400 м.³⁾. У насъ на височина селищата не надминаватъ 1500 м. въ Родопитѣ, Пиринъ и Рила и то само тамъ гдето ставатъ овеса и картофитѣ⁴⁾. (Д. Ярановъ и Ат. Алексиевъ сж намѣрили селища въ Дъволенско надъ 1640 м. — Устно съобщение). Всѣка земноповърхна форма има различно значение за поселищно-географскитѣ отношения въ зависимостъ отъ историческата епоха⁵⁾. Такъвъ е случая съ нашата Стара-планина, тя е имала презъ първитѣ дни на робството много по-голѣмо поселищно-географско значение отколкото днесъ.

Изворитѣ и рѣкитѣ упражняватъ не по-малко въздействие върху селищата. Нашитѣ голѣми градове и села сж по рѣкитѣ Дунавъ, Марица и притоцитѣ имъ. Голѣмитѣ рѣки сж области за привличане на население не само поради плодородния алувиумъ и изобилието на вода за поливане, но още и за водоснабдителни работи, които сж възможни на различни височини по рѣката и изискватъ понѣкога общи (на по-голѣма група хора) усилия и най-сетне по тѣхъ ставатъ съобщенията. Развитието на пжтищата и съобщенията влияе атракционно върху населението и възникватъ нови селища или пѣкъ се развиватъ съ бързъ темпъ стари (Червенъ-бръгъ, Левски, Павликиени, Брусарци, Бойчиновци, Медковецъ, Раковски и др.).

Познанието на климата, земноповърхнитѣ форми, почвата, естествениѣ подземни и надземни богатства, положението до море или рѣки не сж достатѣчни да обяснятъ винаги по-голѣмата или по-малката гжстота на селищата и населението.

Не по-малко важни за развитието на селищата сж и историческитѣ причини. Последнитѣ опредѣлятъ до голѣма степенъ и поселищно-географскитѣ отношения по нашитѣ планини (най-вече Стара-планина). Хубаво забелязва проф. Ив. Батаклиевъ че „Движенията на населението въ България въ турско времѣ,

¹⁾ За подробности вижъ встѣпнителната лекция на Иванъ Батаклиевъ Положение и разпредѣление на селищата въ зависимостъ отъ земноповърхнитѣ форми съ огледъ къмъ селищата въ България. Год. Соф. унив., Ист.-фил. фак., кн. XXVII, 2 стр. 1—20.

²⁾ Z. Gallouédéc, F. Maurette, R. et M. Ozouf — Géographie humaine, Paris, 1935, p 175.

³⁾ Иванъ Батаклиевъ — посоч. съч. стр. 7.

⁴⁾ Пакъ тамъ, стр. 8.

⁵⁾ Z. Gallouédéc и др. стр. 175.

презъ първата половина на последното въ една посока (къмъ планината б. н.) презъ втората въ обратна посока, сж предизвикали съответни промѣни въ селищата¹⁾ а съ тѣхъ сж ставали и такива и въ гжстотата на населението въ различнитѣ части на страната ни. Въ Сев. България, презъ която не сж минавали пжтища съ такова голѣмо значение както въ Южна България, развитието на селищата е било по-нормално, по-безболезнено.²⁾

Културното издигане на единъ народъ е отъ голѣмо значение за гжстотата на населението и за развитието на селищата му. Най-сетне колкото повече напредва въ развитието си една страна, толкова тя е по-способна да изхранва по-голѣмъ брой хора на 1 кв. клм. земя. И до такива изводи се идва, като се разгледатъ нашитѣ селища и население имъ, следъ 34 годишното (1900—1934) имъ преуспѣване.

Сведения за групирането на селищата по височини пояса почерпихме: 1) за надморската имъ височина отъ изданието на Главната дирекция на статистиката — Преброяване на населението на 31. XII. 1926 год., гдето е показано за всѣко селище въ кой височиненъ поясъ спада; непълнитѣ покрихме съ сведения дадени ни отъ г. Яни Грудевъ (началникъ на отдѣлъ при Главната дирекция на статистиката) на когото изказвамъ тукъ голѣмата си благодарностъ и 2) за населението — отъ Главната дирекция на статистиката — Преброяване на населението 1934 год. (Брой на населението по населени мѣста).

Точното преброяване на колибитѣ и махлитѣ въ България е много трудно, тѣй като даннитѣ, които ни дава статистиката, сж непълни, а отъ тамъ се опредѣля и различно броя на населенитѣ мѣста. Употрѣбяваме „населени мѣста“ въ смисълъ на селища, понеже всѣко едно населено мѣсто е едно селище, а така се разбира и отъ статистиката³⁾. Действителниятъ брой на нашитѣ селища, най-вече на селата и колибитѣ, ще имаме само тогава, когато ги изучимъ по засебни поселищни области — покрайнини⁴⁾. Къмъ селата спадатъ и отдѣлнитѣ дворове (селища които се състоятъ само отъ една кжща) наречени „държави“ въ Стара-планина⁵⁾.

Следъ тия изяснения можемъ лесно да схванемъ цѣлата картина на поселищнитѣ отношения у насъ въ зависимостъ отъ надморската височина, които ни дава следната таблица — стр. 90, 91, 92 и 93 (за всички селища, както ги брой статистиката).

¹⁾ Иванъ Батаклиевъ — История на заселването и форми на селищата (Трудове на Статистическия институтъ за стопански проучвания при Софийския Държавенъ университетъ — № 2 — 3 — 1936 г.) стр. 4.

²⁾ Пакъ тамъ стр. 4.

³⁾ А. Сп. Разбойниковъ — Видове населени мѣста, въ България (Известия на Бълг. геогр. д-во, кн 1. 1933 год стр 337).

⁴⁾ Г. Гунчевъ — Поселищногеографскитѣ проучвания въ България. Постижения и задачи (Сп. Архивъ за поселищни проучвания, год I, 1938, кн. 1, София, стр. 22).

⁵⁾ Ив. Батаклиевъ — История на заселването и пр., стр. 1.

Отъ тая таблица е явно, че въ пояса на височина 0-200 метра имаме 1375 селища съ 2,499,768 жители, едно селище се пада на 22'080 кв. клм, селищата иматъ срѣдно по 1,818 жители, на единъ квадратенъ километъръ се падатъ по 82'3 души. Тия данни за 1900 год., споредъ А. Иширковъ и Ж. Радевъ за сжция височиненъ поясъ сж: 1,522 селища съ 1,600,746 жители, на селище срѣдно по 1052 души.¹⁾

Въ пояса на височина 200-500 метра едно селище се пада на 15'519 кв. клм.; селищата иматъ срѣдно по 897 жители, на единъ кв. клм. се падатъ по 57'8 души (селищата въ тоя поясъ сж 2,334 съ едно население отъ 2,094,284 души. За 1900 год. имаме съответно: 1,741 селища съ 1,285,524 жители съ срѣдно за селище по 738 души.²⁾

Въ пояса на височина 500—700 м. едно селище се пада на 9'954 кв. клм., селищата иматъ срѣдно по 822 жители, на единъ квадратенъ километъръ се падатъ по 82'6 жители. Голѣмата гжстота на населението въ тоя поясъ се дължи на обстоятелството, че въ него влиза столицата ни София. Безъ нея гжстотата на пояса би била 57'7 — почти равна въ тая въ пояса 200—500 метра. Ако вземемъ София съ население 46,254 ж., колкото жители би имало тя, ако се развива съ срѣдния прирастъ на нашитѣ градове за времето 1880—1934 г., то тогава гжстотата на населението би била 62 души, пакъ повече отколкото тая на пояса 200—500 метра.

Въ пояса на височина 700—1000 метра едно селище се пада на 18'600 кв. клм., селищата иматъ срѣдно по 671 жители, на 1 кв. клм. се падатъ 36'1 души. И въ пояса на височина надъ 1,000 метра едно селище се пада на 54'708 кв. клм., селищата иматъ срѣдно по 453 жители, на 1 кв. клм. се падатъ по 8'4 души.

Общо надъ 500 м. височина споредъ преброяването въ 1934 година у насъ е имало 2,044 селища съ едно население отъ 1,496,163 души, срѣдно на селище се падатъ по 732 жители. Съответнитѣ данни за 1900 год. сж: 1,806 селища съ население 858,013, срѣдно на селище се падатъ по 475 души¹⁾.

Очевидни сж сжщественитѣ промѣни въ развитието на нашитѣ селища. Много ценни заключения бихме извели отъ подробното анализиране на горната таблица, но мѣстото съ което разполагаме не ни позволява да направимъ това за сега. Всѣки случай, богатиятъ материалъ, който се крие въ тая таблица, не ще отбѣгне отъ опитното око на антропогеографа, демографа, стопановеда, социолога и т. н.

Общиятъ брой на селищата въ България се дава най-различно³⁾, ние ги изброихме на 5,753 (не броимъ изчезналитѣ

1) А. Иширковъ и Ж. Радевъ, посоч. съч. стр. 7.

2) Тамъ, стр. 7.

3) Ив. Батаклиевъ — История на заселването и т. н. стр. 1, ги наброява на 5752.

№ по редъ	ОКОЛИЯ и ОБЛАСТЪ	Отъ 0—200 метра			Отъ 200—500 метра		
		Селища	Жители	На селище	Селища	Жители	На селище
1	Айтовска околия	26	27,155	1,044	35	24,102	689
2	Бургаска градска околия	6	40,140	6,690	—	—	—
3	Бургаска селска	37	41,262	1,115	2	2,469	1,235
4	Елховска	26	35,298	1,358	36	41,873	1,163
5	Карнобатска	22	21,174	962	35	38,955	1,113
6	Котленска	—	—	—	22	17,565	798
7	Малко-търновска	15	9,355	624	14	9,806	700
8	Поморийска	34	27,813	818	17	9,229	543
9	Сливенска	22	23,945	1,088	17	44,580	2,622
10	Сръбска	19	21,880	1,152	12	10,307	859
11	Ямболска	51	85,826	1,683	10	13,985	1,389
I	Область Бургасъ :	258	333,848	1,294	200	212,871	1,114
1	Берковска околия	—	—	—	41	45,217	1,103
2	Бъло-Слатинска	21	66,144	3,149	7	12,100	1,729
3	Бълоградчишка	8	7,719	965	40	35,298	882
4	Видинска	52	85,707	1,648	4	4,142	1,035
5	Врачанска	19	48,582	2,557	64	66,617	1,041
6	Кулска	10	8,238	824	23	39,723	1,727
7	Ломска	62	110,658	1,785	—	—	—
8	Орѣховска	39	119,561	3,066	—	—	—
9	Фердинандска	27	41,947	1,554	20	26,388	1,319
II	Область Вратца :	238	488,556	2,053	199	229,485	1,153
1	Асеновградска околия	19	26,442	1,392	16	39,189	2,449
2	Девинска	—	—	—	5	1,666	333
3	Златоградска	—	—	—	38	54,425	1,432
4	Карловска	—	—	—	5	2,742	548
5	Неврокопска	—	—	—	12	105,952	1,892
6	Пазарджишка	4	4,778	1,194	7	21,034	1,753
7	Панагюрска	—	—	—	7	18,481	2,640
8	Пещерска	—	—	—	—	—	—
9	Пловдивска градска	1	100,485	100,485	—	—	—
10	Пловдивска селска	51	82,526	1,618	44	74,227	1,687
11	Разложка	—	—	—	—	—	—
12	Смолянска	—	—	—	—	—	—
III	Область Пловдивъ :	75	214,231	2,856	183	317,716	1,736
1	Габровска околия	—	—	—	95	28,757	303
2	Горно-Орѣховска	23	60,081	2,612	28	36,100	1,289
3	Дръновска	—	—	—	84	20,110	239
4	Еленска	4	6,567	1,642	163	29,766	183
5	Ловечка	12	32,276	2,690	33	53,233	1,613
6	Луковитска	14	46,101	3,293	13	14,484	1,114
7	Никополска	33	70,112	2,125	1	2,524	2,524
8	Плѣвенска	40	128,496	3,212	14	21,714	1,552
9	Свищовска	38	94,171	2,478	—	—	—
10	Севлиево	5	12,106	2,421	56	67,948	1,213
11	Тетевенска	—	—	—	41	30,201	737
12	Троянска	—	—	—	33	18,880	572
13	Търновска	43	86,840	2,020	51	38,938	763
IV	Область Плѣвень :	212	536,750	2,532	612	362,655	593

№ по редъ	ОКОЛИЯ и ОБЛАСТЪ	Отъ 500—700 м.			Отъ 700—1000 м.			Надъ 1000 м.			В С И Ч К О		
		Селища	Жители	На селище	Селища	Жители	На селище	Селища	Жители	На селище	Селища	Жители	На селище
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62	51,460	830
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	40,140	6,690
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39	43,731	1,121
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62	77,171	1,245
5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57	60,129	1,055
6	—	6,754	1,126	—	1	221	221	—	—	—	29	24,540	846
7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29	19,161	661
8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51	37,042	726
9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42	69,928	1,665
10	—	1,403	468	—	—	—	—	—	—	—	31	32,187	1,038
11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	61	99,811	1,671
I	Область Бургасъ :	8,360	836	1	221	221	—	—	—	—	469	555,300	1,186
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	48,148	1,070
2	—	2,931	733	—	—	—	—	—	—	—	28	78,244	2,580
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	53	49,355	931
4	—	6,338	1,268	—	—	—	—	—	—	—	56	89,849	1,604
5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	91	124,853	1,372
6	—	7,476	1,068	1	2,178	2,178	—	—	—	—	33	47,961	1,453
7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62	110,658	1,785
8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39	119,561	3,066
9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49	72,021	1,470
II	Область Вратца :	20,431	1,135	1	2,178	2,178	—	—	—	—	456	740,650	1,624
1	—	1,427	713	10	9,290	929	25	13,319	533	72	89,667	1,245	
2	—	292	292	7	4,518	645	48	17,060	355	56	21,870	391	
3	—	7,439	310	18	12,471	693	3	733	244	50	22,309	446	
4	—	14,580	1,822	—	—	—	—	—	—	46	69,005	1,500	
5	—	27,741	1,206	29	15,904	548	11	8,326	757	68	54,713	805	
6	—	6,691	1,338	—	—	—	—	—	—	65	117,421	1,806	
7	—	17,117	1,223	—	—	—	—	—	—	26	38,151	1,467	
8	—	1,477	1,477	9	28,046	3,116	16	9,998	625	33	58,002	1,758	
9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	100,485	100,485	
10	—	2,108	1,054	2	622	311	8	3,518	440	107	163,001	1,523	
11	—	2,141	2,141	11	32,480	2,953	1	727	727	13	35,348	2,719	
12	—	92	92	84	18,044	215	55	15,612	284	140	33,748	241	
III	Область Пловдивъ :	81,105	989	170	121,375	714	167	69,293	409	677	803,720	1,187	
1	—	13,643	144	13	979	75	—	—	—	203	43,379	214	
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51	96,181	1,886	
3	—	15,755	118	5	328	66	—	—	—	223	36,193	162	
4	—	15,467	158	7	643	94	—	—	—	272	52,443	193	
5	—	5,342	1,068	—	—	—	—	—	—	50	90,851	1,817	
6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	60,585	2,244	
7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	72,636	2,136	
8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54	150,210	2,782	
9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	94,171	2,478	
10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	72	84,071	1,168	
11	—	4,017	365	—	—	—	—	—	—	92	41,083	447	
12	—	9,622	219	7	1,260	180	—	—	—	140	50,264	359	
13	—	29,099	291	7	2,285	326	—	—	—	105	127,114	1,211	
14	—	1,336	121	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
IV	Область Плѣвень :	94,281	189	39	5,495	141	—	—	—	1,361	999,181	734	

№ по редъ	ОКОЛИЯ и ОБЛАСТЪ	Отъ 0—200 метра			Отъ 200—500 метра		
		Селища	Жители	На селище	Селища	Жители	На селище
1	Ботевградска околия	—	—	—	20	34,393	1,716
2	Брѣзничка "	—	—	—	—	—	—
3	Горно-Джумайска "	—	—	—	—	—	—
4	Дупнишка "	—	—	—	15	25,030	1,662
5	Ихтиманска "	—	—	—	20	35,108	1,750
6	Кюстендилска "	—	—	—	6	2,412	402
7	Новоселска "	—	—	—	12	6,236	519
8	Петричка "	20	18,601	930	—	—	—
9	Пирдопска "	—	—	—	32	12,272	384
10	Радомирска "	—	—	—	—	—	—
11	Самоковска "	—	—	—	2	2,093	1,041
12	Св. Врачка "	—	—	—	—	—	—
13	Софийска (градска) "	19	13,302	700	41	16,546	404
14	Софийска (селска) "	—	—	—	—	—	—
15	Трънска "	—	—	—	1	1,050	1,050
16	Царибродска "	—	—	—	—	—	—
V	Область София:	39	31,903	818	149	135,140	920
2	Ардинска околия	—	—	—	5	2,378	476
3	Борисовградска "	16	33,939	2,122	6	11,184	1,864
4	Ивайловградска "	33	10,546	320	31	5,668	173
5	Казанлъшка "	—	—	—	42	72,917	1,766
6	Крумовградска "	—	—	—	77	31,120	404
7	Кърджалийска "	—	—	—	129	39,448	306
8	Момчилградска "	—	—	—	73	21,071	288
9	Ново-Загорска "	32	45,143	1,411	28	30,477	1,088
10	Свиленградска "	31	36,569	1,175	21	12,787	609
11	Старо-Загорска "	69	89,452	1,441	21	24,461	1,165
12	Харманлийска "	41	52,801	1,288	44	22,498	511
13	Хасковска "	35	70,320	2,009	39	28,419	729
	Чирпанска "	29	49,760	1,716	27	31,275	1,155
VI	Область Ст. Загора:	286	388,530	1,394	543	333,703	615
1	Бѣленска околия	24	49,525	2,064	10	13,053	1,305
2	Варненска (градска) "	4	73,301	18,325	1	459	459
3	Варненска (селска) "	48	44,167	920	37	31,381	848
4	Исперихска "	2	979	489	33	38,975	1,181
5	Кубратска "	15	20,550	1370	13	29,458	2,297
6	Ново-Пазарска "	9	14,188	1,576	42	51,256	1,220
7	Омортагска "	2	313	157	81	35,816	442
8	Поповска "	9	21,061	3,007	41	53,036	1,294
9	Преславска "	21	32,364	1,542	17	17,025	1,001
10	Провадийска "	55	68,538	1,246	32	34,288	1,072
11	Разградска "	4	10,507	2,627	48	80,927	1,686
12	Русенска (градска) "	1	49,388	49,388	—	—	—
13	Русенска (селска) "	42	80,941	1,927	1	891	891
14	Търговищенска "	16	23,014	1,438	33	33,498	1,015
15	Шуменска "	15	17,114	1,141	59	82,651	1,401
VII	Область Шуменъ:	267	505,950	1,895	448	502,714	1,122
	Общо за България:	1,375	2,499,768	1,818	2,334	2,094,284	897

Селища	Жители	На селище	Отъ 500—700 м.			Отъ 700—100 м.			Надъ 1000 м.			В С И Ч К О		
			Селища	Жители	На селище	Селища	Жители	На селище	Селища	Жители	На селище	Селища	Жители	На селище
7	7,037	1,005	3	1,871	623	—	—	—	30	43,301	1,443	—	—	—
1	754	754	43	25,703	595	—	—	—	44	26,457	601	—	—	—
11	8,346	759	11	8,351	759	1	777	777	38	42,504	1,119	—	—	—
38	41,195	1,084	12	13,645	1,137	3	1,030	343	73	90,978	1,246	—	—	—
38	25,781	678	41	14,475	353	1	668	668	86	43,335	504	—	—	—
36	47,336	1,315	49	31,712	648	29	12,626	435	126	97,910	777	—	—	—
34	38,201	1,124	2	1,818	909	—	—	—	36	40,019	1,111	—	—	—
14	3,623	259	1	225	225	—	—	—	67	34,721	518	—	—	—
23	18,841	819	15	10,014	668	—	—	—	38	28,855	757	—	—	—
39	40,508	1,039	31	27,471	886	—	—	—	72	70,072	973	—	—	—
—	—	—	22	40,189	1,827	12	11,313	943	34	51,502	1,515	—	—	—
13	4,713	363	7	5,044	721	1	174	174	81	39,779	491	—	—	—
1	287,976	287,976	—	—	—	—	—	—	1	287,976	287,976	—	—	—
80	136,552	1,707	57	55,663	977	4	3,258	815	142	196,523	1,384	—	—	—
1	209	209	47	26,161	557	5	3,157	631	53	29,527	557	—	—	—
35	16,438	470	26	12,602	442	3	2,457	819	64	31,497	492	—	—	—
371	677,509	1,826	367	274,944	749	59	35,460	601	985	1,154,956	1,173	—	—	—
30	14,787	493	48	25,653	534	9	2,772	308	92	45,590	496	—	—	—
—	—	—	1	132	132	—	—	—	23	45,255	1,968	—	—	—
5	614	123	—	—	—	—	—	—	69	16,828	244	—	—	—
16	9,676	605	4	1,513	378	—	—	—	62	84,106	1,357	—	—	—
24	8,422	351	5	1,332	266	—	—	—	106	40,874	395	—	—	—
37	7,304	197	5	2,576	515	—	—	—	171	49,328	288	—	—	—
34	9,836	289	13	3,758	289	1	513	513	121	35,178	290	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	75,620	1,260	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	52	49,356	949	—	—	—
1	718	718	—	—	—	—	—	—	91	114,631	1,259	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	85	75,299	886	—	—	—
3	1,160	387	—	—	—	—	—	—	77	99,899	1,297	—	—	—
1	1,025	1,025	—	—	—	—	—	—	57	82,060	1,440	—	—	—
151	53,542	355	76	34,964	460	10	3,285	329	1,066	814,024	764	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	62,578	1,841	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	73,760	14,752	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	85	75,548	889	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	39,954	1,142	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	50,008	1,786	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	51	65,444	1,283	—	—	—
22	12,576	572	—	—	—	—	—	—	105	48,705	464	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	74,097	1,482	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	49,389	1,299	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	87	102,826	1,182	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	52	91,434	1,758	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	49,388	49,388	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	43	81,832	1,904	—	—	—
2	1,144	572	—	—	—	—	—	—	51	57,656	1,131	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	74	99,765	1,348	—	—	—
24	13,720	572	—	—	—	—	—	—	739	1,022,384	1,383	—	—	—
1,154	948,948	822	654	439,177	671	236	108,038	458	5,753	6,090,215	1,062	—	—	—

— изселени селища, макаръ да сж показани въ статистиката). Споредъ статистиката отъ 1934 год. отъ 5,753 селища въ България 5,656 или 98·3 % сж села и само 97 или 1·7 % сж градове.

Населението на цялата страна презъ 1934 г. е било 6,090,215 души, разпредѣлено въ 5,753 селища въ сж сръдно по 1,062 жители, едно селище се пада на 17·985 кв. клм., на 1 кв. клм. се падатъ по 59·04 души. Къмъ края на 1938 год. населението на България, пресмѣтнато съ прираста, е около 6,320,000, сръдно на селище се пада по 1,102 жители, а на кв. клм. по 61·2 души.

Долната табличка ни дава населението на България разпредѣлено по височинни пояси, селища (градове и села) и по видъ (градско и селско)

НАСЕЛЕНИЕ

Височинни пояси	Селища		Градско		Селско	
	Градове	Села	абсолют. брой	%	абсолют. брой	%
0—200 м.	43	1,332	619,503	10·2	1,880,265	30·8
200—500 м.	30	2,304	277,475	4·6	1,816,809	29·8
500—700 м.	15	1,139	369,530	6·02	579,418	9·5
700—1000 м.	8	646	38,719	0·61	400,458	6·64
надъ 1000 м.	1	235	2,901	0·04	105,137	1·76
Всичко . . .	97	5,656	1,308,128	21·5	4,782,087	78·5

Градското и селското население на България по видъ се разпредѣля така въ ‰ и по височинни пояси:

	Град.	Сел.	Общо
0 — 200 метра	24·8	75·2	100
200 — 500 „	13·3	86·7	100
500 — 700 „	38·8 ¹⁾	61·2	100
700 — 1000 „	8·8	91·2	100
надъ 1000 „	2·7	97·3	100

На следващата таблица сж дадени нашитъ градски селища въ височинни пояси:

¹⁾ Въ тоя поясъ спада София.

№	Отъ 0—200 метра		№	Отъ 0—200 метра	
	Градове	Жители		Градове	Жители
1.	Айтосъ	8,694	23.	Плѣвенъ	31,764
2.	Ахтополь	984	24.	Поморие	5,081
3.	Борисовградъ	4,350	25.	Провадия	7,924
4.	Бургасъ	36,099	26.	Преславъ	4,068
5.	Бѣла	6,320	27.	Русе	49,388
6.	Бѣла-Слатина	8,030	28.	Свети-Врачъ	4,691
7.	Варна	70,183	29.	Свиленградъ	9,333
8.	Видинъ	18,599	30.	Свищовъ	12,112
9.	Горна-Срѣховица	8,770	31.	Севлиево	9,082
10.	Дрѣново	2,865	32.	Симеоновградъ	3,551
11.	Елхово	5,098	33.	Созополъ	3,022
12.	Ивайловградъ	2,084	34.	Стара-Загора	29,857
13.	Ловечъ	9,465	35.	Търговище	10,421
14.	Ломъ	14,807	36.	Търново	14,100
15.	Луковитъ	7,362	37.	Фердинандъ	6,005
16.	Несебъръ	2,074	38.	Харманли	8,114
17.	Никополъ	5,040	39.	Хасково	26,622
18.	Нова-Загора	9,656	40.	Царево	1,613
19.	Нови-Пазаръ	4,584	41.	Червенъ-Брѣгъ	4,069
20.	Орѣхово	6,584	42.	Чирпанъ	11,308
21.	Петричъ	10,121	43.	Ямболъ	25,125
22.	Пловдивъ	100,485		Всичко :	619,503

№	Отъ 200—500 метра		№	Отъ 200—500 метра	
	Градове	Жители		Градове	Жители
1	Асеновградъ	17,817	17	Малко-Търново	3 614
2	Берковица	6,098	18	Мелникъ	548
3	Ботевградъ	4,946	19	Момчилградъ	1,792
4	Брацигово	3,238	20	Пазарджикъ	23,387
5	Вратца	16,477	21	Пещера	7,442
6	Габрово	13,823	22	Попово	5,234
7	Горна-Джумая	10,028	23	Разградъ	15,700
8	Дупница	16,071	24	Сливенъ	30,683
9	Елена	2,648	25	Сопотъ	2,523
10	Казанлъкъ	15,097	26	Тетевенъ	3,889
11	Карлово	7,593	27	Тополовградъ	6,431
12	Карнобатъ	9,500	28	Троянъ	4,297
13	Крумовградъ	692	29	Тръвна	2,933
14	Кула	5,392	30	Шуменъ	25,734
15	Кърджали	7,809		Всичко	277,475
16	Лѣсковецъ	6,039			

№	Отъ 500—700 метра		№	Отъ 700—1000 метра	
	Градове	Жители		Градове	Жители
1	Българчицкъ	1,926	1	Банско	5,533
2	Девинъ	1,807	2	Бръзникъ	2,630
3	Етрополе	2,462	3	Златоградъ	3,442
4	Златица	2,426	4	Копривщица	2,337
5	Ихтиманъ	5,695	5	Разлогъ	6,005
6	Калоферъ	3,677	6	Радомиръ	5,714
7	Клисура	1,628	7	Самоковъ	11,031
8	Котелъ	3,176	8	Трънъ	2,027
9	Кюстендилъ	16,386		Всичко	38,719
10	Неврокопъ	8,878		Надъ 1000 метра	
11	Омортагъ	3,845			
12	Панагюрище	10,188	1	Смолянъ ¹⁾	2,901
13	Перникъ	15,977			
14	Пирдопъ	3,483		Всичко	2,901
15	София	287,976			
	Всичко	369,530			

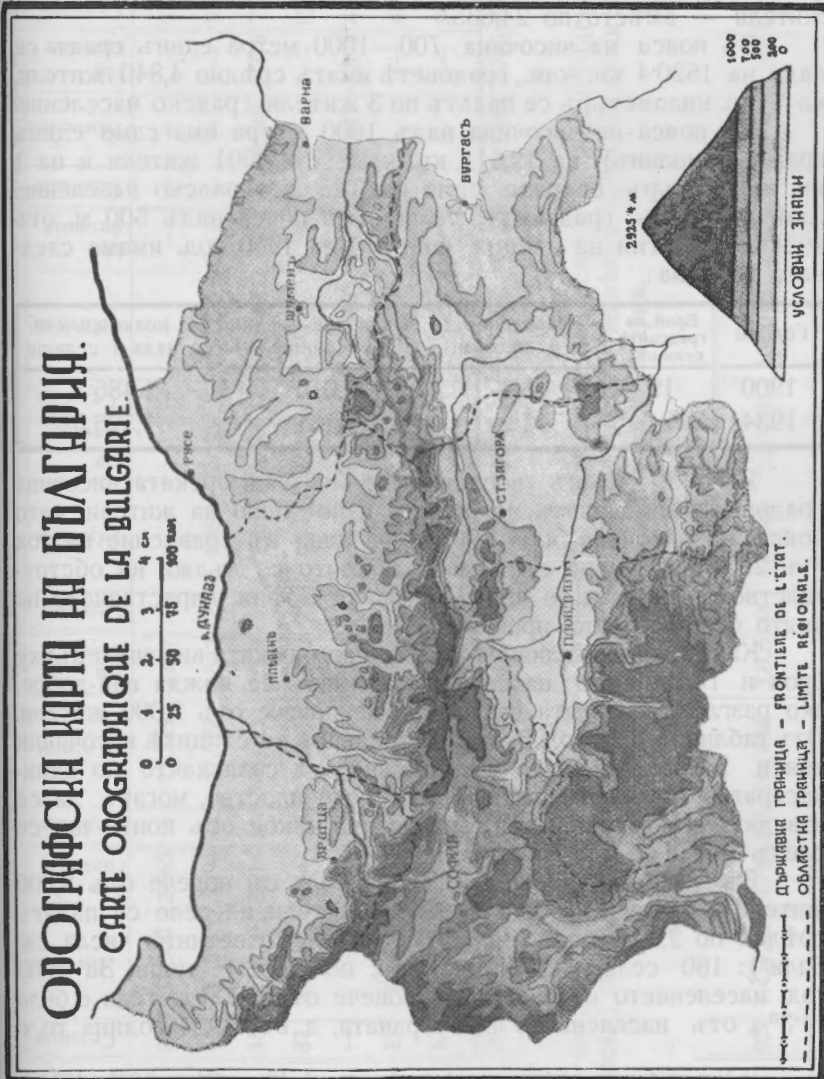
Въ пояса на височина 0—200 метра единъ градъ се пада на 706·8 кв. клм., градоветъ иматъ срѣдно по 14,407 жители, на единъ кв. километъръ се падатъ по 20·4 ж. градско население. Тия данни съответно за преброяването отъ 1900 год. споредъ А. Иширковъ и Ж. Радевъ сж: 935·4 кв. клм., по 10,459 жители и по 11·2 градско население.²⁾ Ясна е промѣната която съществува днесъ и която се дължи не само на промѣната въ територии, но и на по-голѣмата материална и духовна култура у насъ.

Въ пояса на височина 200—500 метра единъ градъ се пада на 1207·5 кв. клм., градоветъ иматъ срѣдно по 9,249 жители, на 1 кв. клм. се падатъ по 7·6 ж. градско население. За 1909 год. имаме съответно: 1366·9 кв. клм., по 8,466 жители. на 1 кв. клм. по 6·2 градско население.²⁾

Въ пояса на височина 500—700 метра единъ градъ се пада на 765·820 кв. клм., градоветъ иматъ срѣдно по 24,635 жители. Високата срѣдна голѣмина на селищата отъ тоя поясъ се дължи на обстоятелството, че въ него влиза и столицата ни София, която естествено не се развива като другитъ наши селища, понеже е административенъ, политически, културенъ и търговско-индустриаленъ центъръ на цѣлата страна; ако тя

¹⁾ Срѣдната височина на града е 1010 м. (при телеграфопощенската станция). Смолянъ е най-високиятъ градъ въ България — вж. Ив. Батаклиевъ — Долината на р. Арда. Известия на Бълг. геогр д-во, кн. II. 1934.

²⁾ Посоч. съч., стр. 5.

се развиваше съ прирастъ равенъ на срѣдния на нашитѣ градове за времето 1880—1934 год., днесъ не би имала повече отъ 46,254 ж. и при такъвъ случай градското население на пояса 500—700 метра ще бжде вмѣсто 369,530 само 130,145 или на всѣко градско селище ще се пада срѣдно по 8,520 жители — вмѣсто по 24,635.

Въ пояса на височина 700—1000 метра единъ градъ се пада на 1520·4 кв. клм., градоветѣ иматъ срѣдно 4,840 жители, на 1 кв. километъръ се падатъ по 3 жители градско население.

Въ пояса на височина надъ 1000 метра има само единъ градъ (Смолянъ) на 12,611 кв. клм.; съ 2,901 жители и на 1 кв. километъръ се пада само по 0·23 ж. градско население. Ако сравнимъ градскитѣ селища въ пояса надъ 500 м. отъ 1934 г., съ тия на сѣщия поясъ отъ 1900 год. имаме следната картина:

Години	Брой на градскитѣ селища	Население за 1 кв. клм.	Население срѣдно за селище	На колко кв. клм. се пада 1 селище
1900	19	5·4	8,016	1,486·3
1934	24	11·2	17,131	1,523,5 ¹

Ясно е, че съ повишението на надморската височина градоветѣ намаляватъ на брой, а и по число на жители, като пояса на височина 500—700 метра дава въ сравнение на тоя отъ 200—500 метра една разлика, която се дължи на обстоятелството, че въ него попада столица София, нарастването на която е по-особенни причини.

Какво голѣмо влияние указва надморската височина върху броя и голѣмината на селищата у насъ се вижда най-добре, ако разгледаме селата съ население повече отъ 2,000 жители. Отъ таблицата на стр. 98, въ която даваме въ сѣщитѣ височинни пояси разпредѣлението на споменатитѣ села, както по административни области, така и за цѣлото царство, могатъ да се извадятъ много ценни заключения, на нѣкои отъ които ще се следъ малко.

Въ цѣлото царство има 499 села съ повече отъ 2,000 жители²⁾; тѣ иматъ общо 1,492,746 жители, на село се падатъ срѣдно по 2,991 души. За 1900 година съответнитѣ числа сж били³⁾: 160 села, 425,344 жители, по 2,658·4 души. За 1900 год. населението на селата съ повече отъ 2000 жители е било 11·3% отъ населението въ страната, а въ 1934 година то е

¹⁾ Увеличението на градскитѣ селища отъ 19 на 24 за 1900—1934 г. въ пояса надъ 500 м. и по-голѣмата площъ за 1 градско селище се дължи на обстоятелството, че следъ войнитѣ въ 1912 г., ние придобихме планински краища.

²⁾ Не сж броени селата, които влѣзоха въ Голѣма София и селата съставени отъ колиби.

³⁾ Срв А. Иширковъ и Ж. Радевъ, посоч. съч., стр. 5.

№	Область	Отъ 0—200 метра			Отъ 200 - 500 метра			Отъ 500 - 700 метра			Отъ 700 - 1000 м.			Надъ 1000 м.			Всичко					
		Селища	Жители	На селище	Селища	Жители	На селище	Селища	Жители	На селище	Селища	Жители	На селище	Селища	Жители	На селище	Селища	Жители	На селище			
1.	Бургазъ . . .	20	51,300	2,565	5	12,335	2,467	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	63,635	2,546
2.	Вратца . . .	68	237,592	3,494	22	57,022	2,592	2	4,898	2,449	1	2,178	2,178	—	—	—	—	—	—	93	301,690	3,244
3.	Пловдивъ . .	16	51,416	3,214	35	106,023	3,029	5	11,463	2,293	12	40,457	3,371	3	8,148	2,716	71	217,507	3,063			
4.	Плѣвенъ . . .	87	281,187	3,244	46	129,907	2,824	2	4,193	2,097	—	—	—	—	—	—	135	415,287	3,063			
5.	София.	—	—	—	11	30,121	2,738	22	60,427	2,747	9	22,548	2,505	1	2,893	2,893	43	115,989	2,697			
6.	Стара-Загора	23	64,358	2,798	17	46,599	2,741	1	2,394	2,394	1	2,114	2,114	—	—	—	42	115,465	2,749			
7.	Шуменъ . . .	52	154,735	2,976	38	108,438	2,854	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90	263,173	2,922			
За България :		266	840,588	3,160	174	490,445	2,819	32	83,375	2,605	23	67,297	2,926	4	11,041	2,760	499	1,492,746	2,991			

Въ следващата пъкъ табличка сж дадени по височина пояси всички селища [градски и селски] се население надъ 2,000 жители. Въ тия селища живѣятъ 2,789,884 души, или 45·8⁰/₀ отъ населението въ България.

За България	307	1,457,494	4,748	201	764,888	3,805	44	447,544	10,171	31	106,016	3,420	5	13,942	2,788	588	2,789,884	4,745
-------------	-----	-----------	-------	-----	---------	-------	----	---------	--------	----	---------	-------	---	--------	-------	-----	-----------	-------

вече 24.5%, което красноречиво говори за стопанския възход на нашето село. Най-голям брой села с население надъ 2,000 ж. показва Плъвенска област — 135, следвана отъ Вратчанска съ 93, Шуменска — 90 и тритъ въ Северна България и на четвърто мѣсто Пловдивска област съ 71.

Необходимо е да направимъ едно сравнение на селата съ население надъ 2000 ж. споредъ статистиката отъ 1934 год., (съ тия отъ 1900 г. споредъ изчисленията на споменатитѣ автори¹⁾, за да видимъ каква грамадна промѣна е настъпила за 34 годишния периодъ (тукъ трѣбва да се има предвидъ загубата на Южна Добруджа и придобиването на новитѣ зами).

	1900 г.		1934 г.		1900 г.		1934 г.	
Въ пояса 0—200 м. има	87	266	238,226	840,588	ж., сръдно по	2738	3,160	
" " 200—500 "	60	174	" "	154,868	" "	" "	2,581	
" " надъ 500 "	13	59	" "	32,258	" "	" "	2,480	
Общо:	160	499	" "	425,344	1,492,746	" "	2,658	

Отъ многобройния фактически материалъ, който даваме и който отчасти разработихме, сж на лице поселищнитѣ отношения у насъ въ свръзка съ надморската височина. Ясно е, че се увеличаватъ по брой и голѣмина главно полскитѣ селища за смѣтка на планинскитѣ. Последнитѣ не увеличаватъ никакъ почти броя си, изселватъ се къмъ Дунавската равнина, по Маришката низина и т. н. Тия селища намаляватъ дори по население, поради упадъка на дребната (домашно-рждкодѣлна) индустрия и свръзаната съ нея дребна търговия.

DISTRIBUTION DES LIEUX HABITÉS ET DE LA POPULATION EN BULGARIE SOUS LE RAPPORT DE L'ÉLÉVATION AU-DESSUS DU NIVEAU DE LA MER

La fondation et le développement de chaque lieu habité sont influencés par une série de facteurs géographiques qui se manifestent d'une ou d'une autre manière. Un des facteurs les plus importants pour les lieux habités est leur élévation au-dessus du niveau de la mer, parce que de son côté cette élévation exerce son influence à l'égard du climat, de l'abreuvement du sol, de la flore et de la faune, des voies de communication etc., et, par leur intermédiaire, à l'égard des chances de prospérité des lieux habités.

Il y a 33 ans (1906) que les défunts professeurs de géographie A. Ichirkov et Ž. Radev ont examiné l'importance au

¹⁾ Срв. А. Иширковъ и Ж. Радевъ въ посоч съч., стр. 5.

point de vue géographique de la situation au dessus du niveau de la mer de nos lieux habités (Revue de la Société bulgare d'Economie politique, X année, 1906, fasc. 1, Sofia).

Aujourd'hui nous examinons à nouveau les conditions de peuplement chez nous sous le rapport de l'élévation au-dessus du niveau de la mer.

Pendant les dernières années (depuis 1906 jusqu'aujourd'hui) notre pays a éprouvé des changements importants au point de vue territorial qui de leur côté ont eu comme suite la diminution du nombre des lieux habités dans la zone d'altitude de 0 à 200 mètres et l'accroissement de ce nombre dans la zone d'altitude au-dessus de 500 mètres. D'autre part le grand progrès culturel et économique de notre pays a été la cause du développement et du changement dans une grande mesure de nos lieux habités.

La population de la Bulgarie suivant le recensement de 1934 atteint le nombre de 6,090,215 habitants distribués en 5,735 lieux habités avec une moyenne de 1,062 par lieu habité. A chaque lieu habité correspondent 17.985 km² de territoire et chaque km² est peuplé en moyenne de 59.04 d'habitants. A la fin de 1938 la population du pays, y compris l'accroissement jusqu'au temps indiqué, était 6,320,000 environ, de manière que chaque lieu habité avait 1,102 habitants et la densité de la population était 61.2 âmes par km².

Le table ci-dessous nous donne la population de la Bulgarie distribuée suivant les zones d'altitude, le genre des lieux habités (villes et villages) et le caractère des habitants (population urbaine et rurale).

Zones d'altitude	Lieux habités		Population urbaine		Popul. rurale	
	Villes	Villages	Nombre absolu	%	Nombre absolu	%
0—200 m.	43	1,332	619,503	10.2	1,880,265	30.8
200—500 m.	30	2,304	277,475	4.6	1,816,809	29.8
500—700 m.	15	1,139	369,530	6.02	579,418	9.5
700—1000 m.	8	646	38,719	0.64	400,458	6.64
au dessus de 1000 m.	1	235	2,901	0.04	105,137	1.76
Total	97	5,656	1,308,128	21.5	4,782,087	78.5

Par conséquent sur 5,738 lieux habités seulement 97 ou 1,7% sont des villes et 5,656 ou 98,3% des villages. Il est donc clair que la Bulgarie est, par excellence, un pays de lieux habités de la catégorie „villages“. La population rurale est de 4,782,087,

soit 78,5 p. c. de la population totale, tandis que $\frac{1}{5}$ (21,5 p. c.) ou 1.308.128 d'âmes constituent la population urbaine. Sur chaque 5 habitants du pays 4 demeurent dans des villages et seulement un dans de villes. Environ 47 p. c. de la population habitent dans des lieux habités dont la population dépasse 2,000 habitants et il y a chez nous 588 lieux habités de ce genre, dont 499¹⁾ sont des villages et seulement 89 des villes. Les grands villages sont principalement disposés dans la plaine du Danube (plateforme Danubienne) et la vallée de la Maritza. Il est nécessaire que nous fassions une comparaison des villages avec une population dépassant 2,000 habitants suivant les données statistiques de 1934 et celles de 1900 (d'après les calculations des auteurs susmentionnés) afin que nous puissions voir quel énorme changement a eu lieu dans l'espace de 34 années (il faut prendre en considération la perte de la Dobroudja méridionale et l'acquisition de nouveaux territoires).

	1900	1934	1900	1934	1900	1934
Dans la zone de 0 à 200 mètres	87	266	villages de 238,226	840,588 hab.,	en moyenne	2,738
" " " 200 à 500 "	60	174	" " 154,868	490,445	" " "	2,581
audessus 500 "	13	59	" " 32,258	161,713	" " "	2,480
<hr/>						
Total .	160	499	villages de 425,344	1,492,746 hab.,	en moyenne	2,658

Il est clair que ce sont principalement les lieux habités des plaines qui deviennent plus nombreux et plus peuplés au détriment des lieux habités de la montagne, les habitants de ces derniers émigrant dans la plaine du Danube, la vallée de la Maritza etc. Ces lieux habités éprouvent même une décadence de la petite industrie (métiers domestiques) et du petit commerce qui y est lié.

Ignat Penkov

¹⁾ Les villages qui ont été inclus dans la Grande Sofia ainsi que les villages formés par des hameaux ne sont pas pris en considération.